

УДК 373.2.016:7.021.5

DOI <https://doi.org/10.32782/apv/2021.5.6>

Олена ЛІТІЧЕНКО

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри дошкільної освіти, Педагогічний інститут Київського університету імені Бориса Грінченка, вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, м. Київ, Україна, 04053

ORCID: 0000-0002-7004-3837

Бібліографічний опис статті: Літченко, О. (2021). Конструювання з пухнастого дроту в закладі дошкільної освіти. *Acta Paedagogica Volynienses*, 5, 37–42, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2021.5.6>

КОНСТРУЮВАННЯ З ПУХНАСТОГО ДРОТУ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У статті проаналізовано наукові праці українських учених, які займалися питаннями художнього конструювання. З'ясовано, що продуктивні види діяльності особливо цікаві дітям дошкільного віку, оскільки викликають у них жвавий інтерес, дозволяють виявляти самостійність, застосовувати власний, попередньо набутий досвід. Дослідження В. Журенка, Л. Зайцевої обґрунтовують розвивальні можливості конструювання для інтелектуального розвитку дітей дошкільного віку, доводять цінність накопичених дітьми уявлень про довкілля, розвиток ручних умінь і навичок у процесі конструктивної діяльності. Конструктивна діяльність сприяє формуванню стійких пізнавальних інтересів, розвитку творчої активності. В умовах закладу дошкільної освіти педагоги, супроводжуючи конструювання вихованців, використовують різноманітні форми, методи, засоби освітньої діяльності. Особливістю конструктивної діяльності в закладі дошкільної освіти вважаємо можливість використання різних матеріалів під час спеціально організованих форм освітньої взаємодії та самостійної художньої діяльності. У публікації висвітлено типові недоліки організації художньої праці в закладі дошкільної освіти. Подано різні види завдань з конструювання, розглянуто рівні їх складності. Представлено традиційні матеріали та види завдань з конструювання для дітей дошкільного віку. З'ясовано, що з появою нових цікавих матеріалів для творчості значно розширився зміст художнього конструювання. На основі вивчення методичної та довідкової літератури визначено поняття «синельний (пухнастий) дріт», подано його художні характеристики. Запропоновано основні прийоми роботи з декоративним дротом, доступні дітям дошкільного віку. Розглянуто особливості конструювання із синельного дроту з дітьми дошкільного віку. Акцентовано увагу на рекомендаціях з техніки безпеки.

Ключові слова: діти дошкільного віку, конструювання, пухнастий дріт, художньо-творча діяльність, художня праця.

Olena LITICHENKO

Ph.D. in Education, Lecturer at the Department of Preschool Education Pedagogical Institute, Kyiv Borys Grinchenko University, Bulvarno-Kudriavska Str., 18/2, Kyiv, Ukraine, 04053

ORCID: 0000-0002-7004-3837

To cite this article: Litichenko, O. (2021). Konstruiuvannia z pukhnastoho drotu v zakladi doshkilnoi osvity [Construction of chenille wire in preschool educational institution]. *Acta Paedagogica Volynienses*, 5, 37–42, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2021.5.6>

CONSTRUCTION OF CHENILLE WIRE IN PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTION

The article analyzes the scientific works of Ukrainian scientists who dealt with issues of artistic design. It was found that productive activities are especially interesting for preschool children because they arouse their lively interest, allow them to show independence, apply their own, previously acquired experience. The researches of V. Zhurenko and L. Zaitseva substantiate the developmental possibilities of designing for the intellectual development of preschool children; prove the value of children's ideas about the environment, the development of manual skills and abilities in the process of constructive activity. The constructive activity contributes to the formation of stable cognitive interests, the development of creative activity. In the conditions of preschool educational institution teachers accompanying the design of pupils use various forms, methods, and means of educational activity. We consider the possibility of using different materials during specially organized forms of educational interaction and independent artistic activity to be a feature of constructive activity in a preschool institution. The publication highlights the typical mistakes that occur

during the organization of artistic work in preschool educational institutions. Different types of design tasks are given, the levels of their complexity are considered. Traditional materials and types of design tasks for preschool children are presented. It was found that with the appearance of new interesting materials for creativity; the content of artistic design has significantly expanded. Based on the study of methodical reference literature, the concept of "chenille (fluffy) wire" is defined; its artistic characteristics are given. The basic methods of working with decorative wire are available to preschool children. Features of design from a chenille wire with preschool children are considered. Emphasis on safety recommendations is placed.

Key words: preschool children, design, chenille (fluffy) wire, artistic and creative activity, artistic work.

Актуальність проблеми. Дошкільне дитинство – особливий період життя людини, впродовж якого відбувається накопичення значної кількості знань, умінь, навичок, розвиток здібностей, інтересів, базових якостей особистості. Отримані в дитинстві задатки примножуються і поглиблюються впродовж усього подальшого життя та слугують базою для системи особистих якостей, цінностей, вподобань.

Загальновідомо, що оволодіння дітьми різними самоцінними для них видами діяльності сприяє розширенню їхніх уявлень про довкілля, розвитку задатків і здібностей, пізнавальної самостійності тощо. Саме тому важливо надавати дитині можливість вибору найбільш цікавих для неї видів діяльності на основі захоплюючої власної активності. Безперечно, такими є продуктивні види діяльності, в процесі яких дитиною створюється матеріальний продукт (малюнок, виріб із пластиліну, будівництво конструкцій).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Результати теоретичного аналізу переконливо свідчать, що продуктивна діяльність є показником розвитку дитини та засвідчує рівень засвоєння суспільного досвіду (В. Давидов, І. Карабаєва, Н. Лисенко, Г. Люблінська, Т. Поніманська, Т. Піроженко та ін.). Для педагогів продуктивна діяльність одночасно є чинником розвитку особистості й засобом виховного впливу. О. Пісоцький і Л. Пісоцька вважають, що продуктивні види діяльності систематизують систему знань дітей про довкілля. Дотримуючись даного твердження, автори наголошують на винятковій ролі педагога в організації продуктивних видів діяльності та необхідності володіння методиками керівництва продуктивними видами діяльності (Пісоцький, 2018: 140–146).

Серед продуктивних видів діяльності дітей дошкільного віку виокремлюємо конструювання. Сучасні науковці досліджували різні аспекти та розвивальні можливості конструювання. Як засіб розвитку мислення дітей дошкільного віку конструювання розглядали

А. Федорович, Л. Савченко. У своєму дослідженні вони дійшли висновку, що під час оволодіння різноманітними видами діяльності перед дитиною постають різні мисленнєві і пізнавальні завдання, що спонукають дітей у процесі конструювання вивчати суттєві характеристики об'єктів, зовнішні властивості предметів довкілля, спонукають до створення нових оригінальних витворів, образів (Федорович, 2020).

Л. Журенко розглядає конструювання як засіб інтелектуального розвитку дітей дошкільного віку. У процесі аналізу проблеми дослідниці дійшла висновку, що конструктивна творчість являє собою складний процес, який починається із задуму. В основі задуму лежить порівняння, аналіз, синтез відомих із попереднього досвіду конструкцій (Журенко, 2009).

У наукових працях І. Білої здійснено комплексний аналіз розвитку художнього конструювання дітей дошкільного віку. Виходячи із тверджень дослідниці, суттєвій динаміці продуктивності сприяє розширення і вдосконалення уявлень дітей про довкілля, збільшення кількості вражень, «збагачення чуттєвого та інтелектуального досвіду шляхом спостереження, експериментування, конструювання (за зразком, умовою та ін.)», розширення змісту та поглиблення усвідомленості задумів продуктивної діяльності дітей дошкільного віку (Біла, 2012: 26–37).

Важливою вважаємо думку Л. Зайцевої, яка доводить, що конструювання як продуктивний вид діяльності є орієнтованим на засвоєння наукових знань, оскільки в процесі конструювання відбувається аналіз характерних особливостей предмета, будови, технології створення, при цьому охоплюється система знань, пов'язаних із цим (назви професій, дій), виявляються істотні ознаки, узагальнюючі родові й видові ознаки предметів, сенсорні еталони. Надалі це розвиває мислення дітей, розширює можливості набуття різних умінь і навичок діяти з означеними предметами, дозволяє дитині накопичувати власний досвід. З іншого

боку, це створює нове підґрунтя для вищого рівня творчого конструювання (Зайцева, 2013).

Розглядаючи динаміку розвитку творчого конструювання, І. Біла звертає увагу на те, що аналітико-синтетичне сприймання зразків уможливорює засвоєння дітьми просторових відношень та способів розміщення елементів, що стає передумовою розвитку їхніх навичок проєктування, конструювання. Наявність у досвіді способів перцептивної діяльності та конструювання дає дитині можливість чіткіше уявляти результати діяльності. Отже, педагоги мають збагачувати уявлення дітей про різні об'єкти і предмети довкілля, оскільки вони є важливим елементом майбутньої творчої діяльності (Біла, 2014).

О. Попович дослідила класичні й сучасні праці вітчизняних психологів і педагогів та на їхній основі визначила особливості конструктивної діяльності дітей старшого дошкільного віку: діти освоюють особливості аналізу предметів і створення конструкцій; пізнають конструктивні можливості деталей і матеріалів; розширюють сферу творчих виявів. Думку, висунуту дослідницею щодо важливості педагогічного супроводу та освітнього середовища для розвитку конструктивної діяльності дітей, вважаємо цінною для нашого дослідження (Попович, 2014: 156–158).

Узагальнюючи вищезазначені наукові положення, вважаємо, що раціональне планування різних форм і видів конструктивної діяльності, а також методично грамотне керівництво самостійною конструктивною діяльністю сприяє розвитку пізнавальних процесів та відповідного рівня формування ручних умінь і навичок, позитивно впливає на формування самостійності і творчості в конструюванні. Вважаємо, що обізнаність педагогів з новими сучасними можливостями художнього конструювання значно розширить зміст освітньої взаємодії з дітьми дошкільного віку.

Метою дослідження є аналіз особливостей конструювальної діяльності дітей дошкільного віку в умовах ЗДО та висвітлення досвіду використання нового матеріалу для конструювання – пухнастого «синельного» дроту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вивчення психолого-педагогічної та методичної літератури дозволяє констатувати, що науковці поділяють конструювання на два види:

технічне і художнє. Під технічним конструюванням розуміють відображення дітьми реальних та асоціативних казкових об'єктів дійсності з різних видів конструкторів, будівельних блоків, залишкових матеріалів, моделюючи їхні загальні структурні ознаки. Художнє конструювання вирізняється тим, що діти, створюючи образ майбутнього виробу, відображають головно не структуру об'єкту, а їхнє власне ставлення і уявлення про характер створюваного об'єкту. Для художнього конструювання використовують різні види паперу, тканини, нитки, природні і залишкові матеріали.

У закладі дошкільної освіти конструювання втілюється в різних видах діяльності, зокрема в художній праці. Відповідно до Базового компонента дошкільної освіти (2021), програм розвитку дітей дошкільного віку «Дитина» (2020), «Впевнений старт» (2017) та ін., художня праця є важливою складовою частиною освітнього процесу (Базовий компонент дошкільної освіти, 2021).

Виходячи з вищезазначеного, вважаємо правомірним наголосити на певних негативних явищах, що спостерігаються у процесі організації художньої праці, зокрема і конструювання:

1. Одноманітність використання матеріалів для конструювання.
2. Відсутність можливості самостійного вибору матеріалу для певної конструкції з відповідним набором властивостей.
3. Одноманітні техніки художнього конструювання.
4. Однакові, постійно повторювані завдання конструювання.
5. Спрямування дій дітей лише на репродуктивне відтворення виробу.
6. Пасивні методи ознайомлення з предметом, матеріалом, інструментом (заняття переважені розповіддю вихователя, репродуктивними запитаннями; використання статичної наочності (реальні предмети, малюнки), які не розкривають внутрішніх зв'язків та відношень тих об'єктів, які пізнаються (пригадайте лекції з педагогіки: активні, інтерактивні методи роботи з дітьми).

Подальший розвиток проблеми організації художньої праці відображений у дослідженнях Л. Журенко, яка виокремлює взаємопов'язані складники творчого конструювання дітей дошкільного віку та на які варто звертати увагу,

плануючи роботу з розвитку конструктивних умінь дітей дошкільного віку:

1. Розвиток самостійного дослідження дітьми нових матеріалів.

2. Розвиток образного мислення й уваги.

3. Формування узагальнених способів діяльності (Журенко, 2009).

Для здійснення художнього конструювання з дітьми дошкільного віку А. Сазонова, О. Саприкіна пропонують використовувати різні види завдань з конструювання: 1) за темою, 2) за завданням, 3) конструювання за схемою, 4) за моделлю, 5) за власним задумом (Сазонова, 2015: 26–32).

Вважаємо, що, організовуючи художнє конструювання в закладі дошкільної освіти, необхідно пропонувати дітям завдання різного рівня складності:

1. *Репродуктивні* – діти відтворюють зразок, який демонструє педагог. Усі дії виконують разом.

2. *Інтерпретативні* – діти використовують під час роботи раніше набуті знання, вміння й навички. Вони створюють частину виробу разом із педагогом, іншу – за власним задумом.

3. *Творчі* – діти виготовляють конструкцію, малюнок чи інший виріб за власним задумом.

Акцентуємо увагу на необхідності споглядання дітьми справжніх об'єктів і предметів довкілля та зразків і прикладів моделей, що відтворюють ці предмети, на початкових етапах організації роботи з конструювання. Завдання необхідно комбінувати відповідно до віку дітей, індивідуальних особливостей, рівня розвитку ручних умінь і навичок.

Отже, конструювання як вид діяльності дітей дошкільного віку має певні особливості. Його організація та ефективно здійснення потребує спеціальної підготовки з боку педагогів закладів дошкільної освіти. Тому серед компетентностей сучасних педагогів важливе місце відводиться формуванню комплексу знань і професійних умінь організувати художньо-продуктивну і предметно-перетворювальну діяльність дітей дошкільного віку.

Обізнаність педагога з новими сучасними засобами і техніками художньої праці розширюють можливості спеціально організованої самостійної власної конструктивної та художньо-творчої діяльності дітей дошкільного віку. За останні роки зміст художньої праці дітей

дошкільного віку значно розширився та урізноманітнівся. Це пов'язане зі значною кількістю нових видів матеріалів, доступних для художньо-творчої діяльності дітей дошкільного віку. Зупинімося конкретніше на новому матеріалі для дитячої творчості, що має назву «декоративний пухнастий (синельний) дріт».

Синельний дріт (синель, декоративний йоржик, пухнастий дріт) – шнур із кількох тонких металевих прутиків, між якими затиснуті ворсини ниток, які стирчать у різні боки. Отримав свою назву завдяки схожості із синеллю – оксамитовою ниткою для вишивання, в'язання та оздоблення одягу. Завдяки своїй привабливості та властивостям дроту матеріал є чудовою заготовкою, що можна використовувати в художньо-творчій діяльності дітей дошкільного віку.

Серед товарів для рукоділля синельний дріт представлений у різноманітних кольорах (одноколірний, смугастий, люрексівий, хамелеон), довжині та діаметрі (від 4 мм). Він пухнастий і приємний на дотик, легко гнеться, пружний і тримає форму. Опанувавши кілька прийомів роботи, без зайвих зусиль дротики можна скріпити між собою, легко поділити на рівні частини, розрізати ножицями. На дріт можна нанизати намистинки, гудзики, поєднати з різними матеріалами, використовувати як рухливий елемент для доповнення й оживлення різних виробів. Синельний дріт може слугувати каркасом для виготовлення іграшок, з ним легко і приємно працювати.

Зважаючи на збільшення кількості перспективних матеріалів для дитячої творчості та попит з боку педагогів на використання новинок у педагогічній діяльності, нами було досліджено та апробовано декоративний пухнастий дріт у художньо-творчій діяльності з дітьми дошкільного віку.

Використання нових цікавих матеріалів підтримує інтерес дітей та мотивує до спільної і самостійної художньо-творчої діяльності. Досвід використання пухнастого дроту з дітьми дошкільного віку дозволяє зазначити, що діти виявляють жвавий інтерес до цього матеріалу, з цікавістю виконують різні види виробів.

Починаючи з молодшого дошкільного віку (II квартал), діти опановують прості прийоми роботи – згинання, накручування на основу, розтягування, нанизання. Зауважимо на необхідності перед початком художньо-творчої

діяльності здійснити обстеження нового матеріалу і дослідити з дітьми його властивості. Рекомендуємо використовувати для цього асоціативні вправи, вони мотивують дітей до художньої діяльності, спонукають до ініціативності, сприяють розвитку творчої уяви. Виконання простих виробів дозволяє ознайомити дітей з властивостями пухнастого дроту, опанувати нові моторні навички.

Орієнтовна тематика виробів у молодшій групі: браслет, годинник, намисто для ляльки, гусінь, черв'ячок (пружинка). Пухнастий дріт може бути використаний як декодувальний матеріал для таких колективних робіт, як сонечко, ялинка, акваріум.

З дітьми 5-го року життя роботу слід починати з повторення вже відомих прийомів роботи та поступового їх ускладнення. Серед нових прийомів художньої діяльності з пухнастим дротом у середній групі рекомендуємо використовувати скручування, обгортання, змінання. Орієнтовна тематика робіт: кіт, риба, равлик, квітка, метелик, льодяник, ялинка тощо. Один прийом радимо використовувати в кількох поробках (2–3), що різняться за сюжетом, але однакові за технікою виготовлення, це дозволяє формувати якісні моторні навички, сприяє формуванню у дітей впевненості у власних силах.

За умови здійснення попередньої роботи в молодшій та середній групі старші дошкільники активно вправляються у виконанні поробок за допомогою вже знайомих прийомів роботи з пухнастим дротом та навчаються нових – перекручування, плетіння, закріплення. Діти цього віку активно вправляються у творчому виконанні робіт, оскільки накопичені вміння і навички художньої діяльності із синельним дротом, що формувались упродовж трьох років, дозволяють дітям впевнено втілювати власні задуми. Жвавий інтерес та бажання фантазувати підкріплюється функціональним результатом роботи. Усі вироби придатні для гри, тому відразу після виготовлення використовуються дітьми в ігровій діяльності. Тривалі спостереження засвідчують, що діти з особливою увагою ставляться до іграшок, змайстрованих власними руками, вони довго зберігають їх, за необхідності лагодять, ініціюють виготовлення подібних персонажів для гри. Орієнтовна тематика робіт: восьминіг, павук, бабка, перстень, черепаха, зайчик та ін.

Синельний дріт може бути використаний для виготовлення площинних виробів, створення образів фігур, літер, їх «оживлення», що за допомогою залучення сенсомоторних завдань покращує їх запам'ятовування. Цікавим доповненням до поробок із синельного дроту є помпони, їх можна використати для декорації виробу та доповнення його образу. Попмопи виготовляють із подібного до пухнастого шнуру волокнистого матеріалу, вони представлені в яскравих кольорах і різному діаметрі (від 5 мм), легкі, гарно клеються на будь-який клей, нанизуються на нитку.

Синельний дріт і помпони чудово підходять для виготовлення площинних і об'ємних поробок. Також ефектним оживляючим елементом є пластикові очі. У роботі з дітьми молодшого віку радимо за необхідності використовувати паперові очі або пластикові великого діаметру ($d = 30$ мм) із суворим дотриманням техніки безпеки.

Висновки. Отже, особливий інтерес у дітей викликають продуктивні види діяльності, зокрема художнє конструювання. У статті розглянуто дослідження, що висвітлюють особливості методичного супроводу конструювання в закладі дошкільної освіти. Встановлено, що знання, вміння і власний досвід дітей за умови підтримки їх пізнавальної активності стають підґрунтям для розвитку вмінь планувати та здійснювати задум, творчо вирішувати поставлені завдання. Це сприяє всебічному розвитку дітей дошкільного віку, формує культуру праці, розвиває психічні процеси, творчі здібності.

Здійснене дослідження дозволяє зазначити, що ознайомлення із синельним дротом допоможе розширити уявлення дітей про дріт та його властивості, здобути досвід використання подібних матеріалів для конструювання, а також сприяє розвитку творчості та мисленнєвої діяльності.

Вважаємо, що синельний дріт може бути використаний як матеріал для художньої творчості дітей дошкільного віку, елемент дидактичних ігор або декору групової кімнати. Зважаючи на цікаві властивості описаного матеріалу, вважаємо доцільним здійснення емпіричних досліджень техніки конструювання з пухнастого дроту з дітьми дошкільного віку. Перспективним є дослідження фізичних та санітарно-гігієнічних властивостей пухнастого (синельного) дроту як матеріалу для художньої творчості дітей дошкільного віку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) нова редакція. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (дата звернення: 22.10.2021).
2. Біла І.М. Динаміка розвитку творчого конструювання у дошкільному віці. *Актуальні проблеми психології* : зб. наук. праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України. Київ : Видавництво «Фенікс», 2012. Т. XII: *Психологія творчості*. Вип. 14. С. 26–37.
3. Біла І.М. Психологія дитячої творчості. Київ : Фенікс, 2014. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/32309053.pdf> (дата звернення: 22.10.2021).
4. Журенко Л. Творче конструювання як засіб інтелектуального розвитку дітей старшого дошкільного віку. URL: http://www.rusnauka.com/25_SSN_2009/Pedagogica/51493.doc.htm (дата звернення: 22.10.2021).
5. Зайцева Л.І. Вивчення особливостей процесу організації ознайомлення дітей дошкільного віку з об'єктами довкілля. *Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки*. 2013. № 3. С. 49–54.
6. Пісоцький О.П., Пісоцька Л.М. Характеристика продуктивних видів діяльності дітей старшого дошкільного віку. *Психолого-педагогічні науки*. 2018. № 3. С. 140–146. URL: <http://lib.ndu.edu.ua/dspace/bitstream/123456789/939/1/24.pdf> (дата звернення: 22.10.2021).
7. Попович О.М. До питання особливостей конструктивної діяльності дітей дошкільного віку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. Ужгород, 2014. № 32. С. 156–158.
8. Сазонова А. Саприкіна О. Організація конструювання з дошкільниками. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2015. № 5. С. 26–32.
9. Федорович А., Савченко Л. Конструювання як засіб розвитку мислення дітей дошкільного віку. URL: <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/216688/216713> (дата звернення: 22.10.2021).

REFERENCES:

1. Bazovyi komponent doshkilnoi osvity (2021) (Derzhavnyi standart doshkilnoi osvity) nova redaktsiia [Basic component of preschool education (State standard of preschool education) new edition] URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (in Ukrainian).
2. Bila I.M. (2012) Dynamika rozvytku tvorchoho konstruiuvannia u doshkilnomu vitsi [Dynamics of development of creative construction in preschool age]. *Aktualni problemy psykholohii: zb. nauk. prats Instytutu psykholohii im. H.S.Kostiuka NAPN Ukrainy. Psykholohiia tvorchosti*. (14). 26-37 (in Ukrainian).
3. Bila I.M. (2014) Psykholohiia dytiachoi tvorchosti [Psychology of children's creativity]. K.: Feniks, <https://core.ac.uk/download/pdf/32309053.pdf> (in Ukrainian).
4. Zaitseva L.I. (2013) Vyvchennia osoblyvostei protsesu orhanizatsii oznaiomlennia ditei doshkilnoho viku z obiektyamy dovkillia [Studying the peculiarities of the process of organizing the acquaintance of preschool children with the objects of the environment]. *Zbirnyk naukovykh prats Berdianskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Pedahohichni nauky* (3). 49-54 (in Ukrainian).
5. Zhurenko L. (2009) Tvorche konstruiuvannia yak zasib intelektualnoho rozvytku ditei starshoho doshkilnoho viku [Creative design as a means of intellectual development of older preschool children]. URL: http://www.rusnauka.com/25_SSN_2009/Pedagogica/51493.doc.htm (in Ukrainian).
6. Pisotskyi O. P., Pisotska L. M. (2018) Kharakterystyka produktyvnykh vydiv diialnosti ditei starshoho doshkilnoho viku. [Characteristics of productive activities of older preschool children] URL: <http://lib.ndu.edu.ua/dspace/bitstream/123456789/939/1/24.pdf> (in Ukrainian).
7. Popovych O.M. (2014) Do pytannia osoblyvostei konstruktyvnoi diialnosti ditei doshkilnoho viku. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Pedahohika. Sotsialna robota*. 156–158 (in Ukrainian).
8. Sazonova A. Saprykina O. (2015) Orhanizatsiia konstruiuvannia z doshkilnykamy [Organization of design with preschoolers]. *Vykhovatel-metodyst doshkilnoho zakladu* (5). 26-32 (in Ukrainian).
9. Fedorovych A., Savchenko L. (2020) Konstruiuvannia yak zasib rozvytku myslennia ditei doshkilnoho viku [Designing as a means of developing the thinking of preschool children]. URL: <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/216688/216713> (in Ukrainian).